

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yıl : 2018

Sayı : 40

ISSN : 1300-9206

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

ERZURUM - 2018

**ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

**ATATURK UNIVERSITY
DIRECTORATE OF FINE ARTS INSTITUTE**

YIL/YEAR: 2018

SAYI/ISSUE: 40

ISSN: 1300-9206

**GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
JOURNAL OF THE FINE ARTS INSTITUTE
GSED-40**

“Bilimsel Hakemli Bir Dergidir”

- Yılda İki Sayı Yayınlanır -

ERZURUM - 2018

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
ATATURK UNIVERSITY JOURNAL OF THE FINE ARTS INSTITUTE

Sayı/Issue 40 - 2018

Yayımlayan / Published

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü
Ataturk University Directorate Of Fine Arts Institute
ISSN: 1300-9206

Sahibi / Owner

Yönetim Kurulu Adına
Enstitü Müdürü
Doç. Dr. Ahmet Selim DOĞAN

Yayın Yönetmeni / Editor

Dr. Öğr. Ü. Koray ÇELENK

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Mustafa BULAT
Prof. Dr. Yasemin YAROL
Prof. Dr. Ayşe Pınar ARAS
Doç. Dr. Yunus BERKLİ
Doç. Dr. Ayşe Aslıhan EROĞLU
Dr. Öğr. Ü. Önder YAĞMUR
Dr. Öğr. Ü. Zafer LEHİMLER

Dizgi / Typesetting

Ufuk ÇETINKAYA

İngilizce Editörü / Foreign Language Editor

Dr. Öğr. Ü. Deniz ARAS

Teknik Redaksiyon / Technical Reducation

Dr. Öğr. Ü. Dr. Koray ÇELENK

Yazı İşleri / Editorial Secretary

Nejla YİĞİT

Yazışma Adresi / Correspondence

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü 25240
ERZURUM Tel: 0 442 231 14 70
e-mail: gsem@atauni.edu.tr

Baskı/Press

Zafer Medya
Yenikapı Caddesi, Kadıoğlu Sokak
Yakutiye/ERZURUM
0442 234 22 85

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Sistemi (ULAKBİM), Academia Social Science Index (ASOS) ve Acar Index tarafından indekslenmektedir.

Makalelerin Bilim ve Dil Sorumluluğu Yazarlara Aittir.

Dergi Hakem Kurulu

Prof. Dr. Abdülkadir YILMAZ	(Bayburt Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet Şinasi İŞLER	(Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Alev Kuru	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Aydın UĞURLU	(Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)
Prof. Dr. Aytekin ALBUZ	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Bilal SEZER	(Uşak Üniversitesi)
Prof. Dr. Cengiz ŞENGÜL	(Akdeniz Üniversitesi)
Prof. F. Gonca İLBEYİ DEMİR	(Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Hagigat MUHARREMOVA	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Mehmet KAVUKCU	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Cihat CAN	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Mehmet Reşat BAŞAR	(İstanbul Aydın Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa BULAT	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Mümtaz DEMİRKALP	(Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Mümtaz SAĞLAM	(Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Namık Kemal SARIKAVAK	(Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Naci İSPİR	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Oğuz ADANIR	(Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Ömer Faruk TAŞKALE	(Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU	(Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. Pınar ARAS	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Sadık ÖZÇELİK	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Salih AKKAŞ	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Seval YAVUZ	(Mustafa Kemal Üniversitesi)
Prof. Şeyda ÇILDEN	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Zahide İMER	(Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Ahmet Selim DOĞAN	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Ardan ERGÜVEN	(Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Attila DÖL	(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Doç. Ayça ALPER AKÇAY	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Barış DEMİRCİ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Barış KARAELEMA	(Gazi Üniversitesi)
Doç. Ceren BULUT YUMRUKAYA	(Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Erhan ÖZDEN	(İstanbul Üniversitesi)
Doç. Evren KAVUKCU	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Fikret HAŞİMOV	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Günseli PİŞKİN	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Oğuz DİLMAÇ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Ülkü Sevim ŞEN	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Yakup GÖKDAŞ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Yunus BERKLİ	(Atatürk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Ü. Ahmet FEYZİ	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Ali Korkut ULUDAĞ	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Aydın ZOR	(Akdeniz Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Bünyamin AYDEMİR	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Mehmet Can PELİKOĞLU	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Mine ARTU MUTLUGÜN	(Yalova Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Nurcan KUTLU YAPICI	(Pamukkale Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Safiye SARİ	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Emrah LEHİMLER	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Gökalp PARASIZ	(Balıkesir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Koray ÇELENK	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Mehmet Ferruh HAŞILOĞLU	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Önder YAĞMUR	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Şeyda ERASLAN TAŞPINAR	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Tamer TEMEL	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Yavuz ŞEN	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Zafer LEHİMLER	(Atatürk Üniversitesi)

GSED-40. Sayı Hakemleri

Prof. Dr. Pınar ARAS	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Ahmet Selim DOĞAN	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Ayça ALPER AKÇAY	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Barış DEMİRCİ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Barış KARAELEMA	(Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Erhan ÖZDEN	(İstanbul Üniversitesi)
Doç. Evren KAVUKCU	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Günseli PİŞKİN	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Oğuz DİLMAÇ	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Ahmet FEYZİ	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Mehmet Can PELİKOĞLU	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Mine ARTU MUTLUGÜN	(Yalova Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Nurcan KUTLU YAPICI	(Pamukkale Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Safiye SARİ	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Koray ÇELENK	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Mehmet Ferruh HAŞILOĞLU	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Şeyda ERASLAN TAŞPINAR	(Atatürk Üniversitesi)
Dr. Öğr. Ü. Yavuz ŞEN	(Atatürk Üniversitesi)

Atatürk Üniversitesi

Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi Yayın İlkeleri

Journal of the Fine Arts Institute the Principal of the Publication

1995 den beri ISSN 1300-9206 Süreli yayınlar numarası ile yılda iki kez yayınlanmakta olan Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, ulusal hakemli ve bilimsel içerikli resmi yayın organıdır. Derginin yayın dili Türkçe ve İngilizce olup, sosyal bilimlerin farklı alanlarında yapılmış bilimsel nitelikli araştırma yazıları yayınlanır.

Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi'ne gönderilen yazıların inceleme ve değerlendirmeye alınabilmesi için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekmektedir.

1. Gönderilen yazılar daha önce herhangi bir şekilde yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere herhangi bir yayın organına gönderilmemiş orijinal makale olmalıdır.

2. Editörler Kurulu Yazım Kurallarına uymayan yazıları yayınlamak, düzeltmek üzere yazarına geri göndermek ve biçimce düzenlemek yetkisine sahiptir.

3. Yayınlanmak üzere gönderilen yazılar teknik değerlendirme aşamasına geçtikten sonra Yayın Kurulu'nun uygun gördüğü en az iki hakem tarafından değerlendirilir ve yayınlanması uygun görülürse dergide basılır.

4. Yayın için gönderilmiş çalışmaların gecikme veya diğer bir nedenle dergiden çekmek isteyenlerin bir yazı ile başvurmaları gerekmektedir.

5. Dergiye gönderilen yazılara telif hakkı ödenmez.

6. Yazıların, Türk Dili Kurumu "Yeni Yazım Kılavuzu" ile Türkçe yazım kurallarına uygun olması gerekmektedir.

Makale Yazım Düzeni

Dergimize gönderilecek yazıların aşağıdaki şekil özelliklerini taşıması yayın birliği açısından zorunludur.

1. Yazar(lar)ın adı ve soyadı, unvanı, çalıştığı kurum ve e-posta adresi belirtilmelidir.

2. Makalelere 10-12 kelimeyi geçmeyen ana başlık, 200 kelimeyi geçmeyen Özet, 3-10 kelime arasında anahtar kelimeler yazılmalıdır. Türkçe başlığın tümü büyük harflerle, İngilizce başlığın ise sadece ilk harfleri büyük yazılmalıdır.

3. Makale başlığı ve yazar ismi, özet, anahtar kelimeler, makalenin İngilizce başlığı, abstract, keywords, makale metni, kaynakça, ekler sırası ile yazılmalıdır.

4. Yazı Microsoft Word yazılım programı ile Times New Roman 11 punto ile 1.15 satır aralıklı, metin ebadı 16 x 24 cm. ölçülerinde 20 sayfayı geçmeyecek şekilde tek sütun halinde hazırlanarak teslim edilmelidir. Dipnotlar 10 punto ile tek satır aralığıyla yazılmalıdır.

5. Şekil ve Tablolar her biri ayrı bir sayfada ve sayfa sırası takip edilmek suretiyle verilmelidir. Şekil adı, şeklin altında, tablo başlığı tablonun üzerinde yer almalıdır. Şekil ve tablo numaraları 1, 2, 3, ... gibi verilmelidir.

6. Yararlanılan kaynaklar, eğer varsa notlardan sonra ayrı bir sayfada “Kaynakça” başlığı altında verilmelidir. Kaynakça göstermek zorunludur. Makale yazım kurallarının ayrıntıları için bakınız.

<http://www.atauni.edu.tr/#!/sayfa=makale-yazim-kurallari>

İÇİNDEKİLER

Yüksel GÖĞEBAKAN

ALTERNATİF ÖĞRENME MEKANLARI OLARAK MÜZELERİN EĞİTİM-
ÖĞRETİMDE KULLANILMASININ ÖNEMİ

The Importance of Using Museums in Education and Training as Alternative
Learning Spaces

(9-41)

Emrah LEHİMLER-Cumhur CENGİZ

ARMONİ DERSİNE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

A Development Study of Attitude Scale Related to Harmony Course

(42-55)

Lokman ZOR

KARABAĞ SAVAŞI'NIN AZERBAIJAN SİNEMASINDAKİ SUNUMU:
NABAT FİLMİ ÖRNEĞİ

The Presentation of Karabakh War in Azerbaijan Cinema: "Nabat"

(56-70)

Gökalp PARASIZ-Aytekin ALBUZ

KEMAN EĞİTİMİNDE ÇAĞDAŞ TÜRK MÜZİĞİ ESERLERİNİN
SESLENDİRİLMESİNDE HAZIRLAYICI ALIŞTIRMALARIN ETKİLİLİK
YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

The Analysis on the Effectiveness of Preparatory Exercises in the Vocalization
of the Contemporary Turkish Music Works in Violin Education

(71-88)

Ufuk UGUR-Sezen ALTAY

METİNLERARASILIK BAĞLAMINDA FANTASTİK TÜRK VE
AMERİKAN SİNEMASI: DRAKULA

The Fantastic Turkish and American Cinema within The Context of
Intertextuality: Drakula

(89-116)

Burçak BALAMBER

ONBEŞİNCİ YÜZYILDA İYİ ÖLME SANATI: ARS MORIENDI

The Art of Dying Well in the 15th Century: Ars Moriendi

(117-133)

Hüseyin Kurtuluş ÖZGEN

PİNA BELGESELİNDEKİ BAROK ETKİ

The Baroque Influences in *Pina* Documentary

(134-149)

Yakup GÖKDAŞ

SURİYE VE IRAK'TA YAĞMALANAN ESERLERİN TARİHİ,
SOSYOLOJİK BOYUTU

The Sociological Dimension and the History of the Looted Artifacts in Syria
and Iraq

(150-164)

Aysun CANÇAT

YENİ MEDYA SANATI ÜZERİNE

On the New Media Art

(165-178)

Mahmut KIVANÇ-Yavuz ŞEN

ERZURUM YÖRESİNE AİT OYUN HAVALARININ GÜNÜMÜZ İCRASI
YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

An Analysis on the Traditional Dance Music of Erzurum Region within the
Current Performances

(179-209)

KARABAĞ SAVAŞI'NIN AZERBAYCAN SİNEMASINDAKİ SUNUMU: NABAT FİLMİ ÖRNEĞİ

Lokman ZOR¹

Öz

Hukuki olarak Azerbaycan sınırları içerisinde yer alan Dağlık Karabağ, 25 yıldır Ermenistan'ın haksız işgali altında bulunmaktadır. Uluslararası örgütlerin ve bazı ülkelerin devreye girmesi sonucu imzalanan antlaşmayla ateşkes sağlanmış ancak bugüne kadar sorunun çözümüne yönelik herhangi bir uzlaşma söz konusu olmamıştır. Yaklaşık 30 bin kişinin yaşamını yitirdiği Karabağ Savaşı ve Ermenistan'ın Dağlık Karabağ'ı işgalinin ardından 700 bine yakın Azerbaycan Türk'ü topraklarını terk etmek zorunda kalmıştır. Azerbaycan'ın en önemli uluslararası sorunu olarak tüm çevrelerin duyarlılık gösterdiği Dağlık Karabağ konusu Azerbaycan sinemasında da çeşitli boyutlarıyla birçok kez ele alınmıştır. Geçmiş uzun yıllara dayanan sorununun Ermenistan ile Azerbaycan arasında sıcak çatışmaya dönüştüğü ilk yıllardan itibaren birçok yönetmen filmleri aracılığıyla konuya değinmişlerdir. Bu filmlerin bazılarında seyirciye savaş ve savaş ortamında yaşananlar doğrudan aktarılırken bazılarında da belirli kişiler ve olaylar üzerinden dolaylı olarak aktarılmıştır. Elçin Musaoğlu'nun yönetmenliğini yaptığı "Nabat", bu anlamda dikkat çeken filmlerden biridir. Soruna yaklaşım, anlatım ve savaşı sunum biçimi itibariyle diğer örneklerden oldukça farklı bir filmidir. Birçok ülkede ve uluslararası çok sayıda festivalde gösterimi yapılmış, önemli başarılar elde etmiştir. Nabat, köyünü terk etmemekte direnen ve savaştan kaynaklanan zor koşullar altında yaşam mücadelesi veren yaşlı bir kadının/bir ananın hikâyesi üzerinden Karabağ Savaşı'nın yıkıcı, yok edici boyutunu anlatmaktadır. Cephenin gösterilmediği hatta uzaktan gelen top atışı seslerinden başka savaşa ait hiçbir unsurun yer almadığı filmde savaş olgusu genel olarak ele alınmıştır. Bütün savaşların kaybedeni ve mağduru kadın/ana üzerinden her savaşta yaşananların aslında birbirinin aynı olduğu vurgulanmış, filmde savaşın kendisinden çok insanların hayatında yarattığı tahribat gösterilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karabağ Savaşı, Dağlık Karabağ, Elçin Musaoğlu, Azerbaycan Sineması, Nabat.

¹ Öğr. Gör. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Görsel İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı Radyo ve Televizyon Programcılığı Anabilim Dalı, lokmanzor@hotmail.com

The Presentation of Karabakh War in Azerbaijan Cinema: “Nabat”

Abstract

Nagorno-Karabakh, which is legally located within the borders of Azerbaijan, has been under unjust occupation of Armenia for 25 years. A ceasefire agreement was signed as a result of the intervention of the international organizations and some countries, yet no consensus has been reached so far to solve the problem. Following the Karabakh War which caused the death of about 30,000 people and the occupation of Nagorno-Karabakh by Armenia, nearly 700 Azerbaijani Turks have been forced to leave their lands. The issue of Nagorno-Karabakh, for which all circles show awareness as the most important international problem of Azerbaijan, has been addressed many times in Azerbaijan cinema with its various aspects. Since the first years of the hot conflict between Armenia and Azerbaijan arising from the issue which goes back many years, a lot of filmmakers have addressed the issue through their films. In some of these films, the war and war environments were directly conveyed to the audience, while in some others, they were indirectly conveyed through certain persons and events. “Nabat”, directed by Elcin Musaoglu, is one of the remarkable films in this sense. The approach to the problem is quite different from the other examples in terms of narration and war presentation. It has been shown in many countries and international festivals and has achieved significant success. Nabat describes the destructive and devastating dimension of the Karabakh War through the story of an elderly woman/a mother who resists not to leave her village and the film maintains a life struggle under difficult circumstances arising from the war. The war phenomenon is addressed generally in the film, where the front is not shown and there is nothing belonging to the war other than the sound of gunfire from distance. It was emphasized that the victims and the losers of the wars are women/mothers and what is experienced is in fact the same in every war. And in the film, it was tried to show the destruction that the war creates in the lives of people rather than the war itself.

Keywords: Karabakh War, Nagorno-Karabakh, Elcin Musaoglu, Azerbaijan Cinema, Nabat.

1. Giriş

Güney Kafkasya'nın bir parçası konumundaki Dağlık (Yukarı) Karabağ, günümüzde Azerbaycan ile Ermenistan arasında tarihsel arka planı çok eskilere dayanan bölgesel bir sorun olarak uluslararası gündemi meşgul eden ve üzerinde uzlaşılammış siyasi bir çözümsüzlüğün merkezi durumundadır.

Coğrafi olarak Karabağ içerisinde Azerbaycan, Ermenistan ve İran arasında yer alan 4 bin 392 kilometre karelik bir alana sahip olan Dağlık Karabağ, çevresindeki ülkelerin dışında Rusya, Türkiye ve Gürcistan'ı da doğrudan etkileme bakımından son derece stratejik bir konuma sahiptir. Petrol ve doğal gaz gibi enerji kaynaklarına sahip olması ve enerji nakil hatlarının geçiş güzergâhında bulunması da bölgenin önemini ciddi oranda arttırmaktadır.

Sorunun temelini Rus Çarlığı'nın Kafkasya'da izlediği politikalar oluşturmaktadır. Hukuki olarak Azerbaycan sınırları içerisinde yer alan Dağlık Karabağ'a, Rus Çarlığı tarafından 19. yüzyıl başlarından itibaren tampon bir bölge oluşturmak üzere Ermeniler iskân ettirilmiştir. Örneğin; Rus Çarlığı ile İran arasında imzalanan Türkmençay Antlaşması sonrasında İran'da yaşayan 40 bin Ermeni ve Osmanlı İmparatorluğu ile Rus Çarlığı arasında imzalanan Edirne Antlaşması sonrasında da Anadolu'da yaşayan 84 bin Ermeni bölgeye yerleştirilmiş, daha önce bölgede çok az olan Ermeni nüfusunun düzenli bir şekilde artması söz konusu olmuştur. Bu rakam, 19. Yüzyılın sonlarına doğru İrevan, Karabağ, kısmen de Gence ve Nahçıvan bölgelerine yerleştirilen Ermenilerle birlikte bir milyona ulaşmıştır (Dedeyev, 2008: 23). Rus Çarlığı'nın bu iskan politikasının sonucunda 1823'te bölgedeki nüfusun %78.3'ü Azeri Türk'ü, %21'i Ermeni iken; 1897 yılının verilerine göre nüfusun %53'ü Azeri Türk'ü, %45'i Ermeni olarak şekillenmiştir (İşyar, 2004: 178). Buna rağmen bile 1919 yılındaki İngiliz verilerine göre Dağlık Karabağ'da Azeri Türkleri Ermenilere göre üçe iki oranında bir nüfusa sahiptir. Ermenilerin Dağlık Karabağ'da bugünkü çoğunluk durumuna ulaşması ise Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) yönetimi altında gerçekleşmiştir (Gürel, 1992: 182). Ermenilerin bölgedeki nüfus yoğunluğunun artması, bölgeye yerleştirildikleri ilk yıllardan itibaren çeşitli dönemlerde bölgenin denetimini ele geçirmek amacıyla Türk yerleşim alanlarına saldırılar düzenlemeleri ve Dağlık Karabağ toprakları üzerinde hak iddia etmeleri sonucunu doğurmuştur.

Dağlık Karabağ konusu, Azerbaycan ile Ermenistan arasında tarihi geçmişe dayanan siyasi bir anlaşmazlık olarak Sovyetler Birliği'nin dağılmasından hemen öncesine kadar gündemde olmuş, SSCB'nin dağılmasından sonra da iki bağımsız devlet arasında sıcak çatışmaya sebep olan bir soruna evrilmiştir. En son SSCB'nin içine düştüğü durumdan ve Soğuk Savaş koşullarının ortadan kalkmaya yüz tutmasından cesaret alan Ermeniler 1987 yılında Karabağ ile ilgili isteklerini gündeme getirmiş ardından da 1988'de gösteriler düzenleyip Dağlık Karabağ'da yaşayan Azerbaycan Türklerine yönelik saldırılar gerçekleştirmişlerdir. Olayların boyutları giderek büyümüş, Ermenistan'da yaşayan Azeri Türkler dahi katledilip göçe zorlanmıştır. Azerbaycan 1989 yılı ortalarında Dağlık Karabağ üzerinde

doğrudan egemenlik ilan etmiş, aynı yılın sonlarında Ermeniler tarafından Dağlık Karabağ'ın Ermenistan ile birleştiği açıklanmıştır. Sürecin devamında SSCB'nin dağılması ve her iki ülkenin bağımsızlığını ilan etmesi Dağlık Karabağ sorunu sıcak çatışmaya dönüştürmüştür. Azerbaycan Cumhurbaşkanı Muttalibov'un, bölgeyi doğrudan doğruya Cumhurbaşkanlığı'na bağladığını açıklaması yeni bir Ermeni saldırı harekâtını başlatmıştır. Ermeni milisler 26 Şubat 1992 tarihinden itibaren saldırıya geçmiş, bir soykırım boyutuna ulaşan katliam gerçekleştirmişlerdir (Gürel, 1992: 183).

İlk saldırı, 1991'in Aralık ayından beri Ermeni ablukası altında olan Hocalı'da² 25 Şubat'ı 26 Şubat'a bağlayan gece Sovyetler'den kalan 366. Rus Motorize Alayı'nın desteği ile Ermeni askerleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Resmi rakamlara göre saldırıda 106'sı kadın, 63'ü çocuk, 70'i yaşlı olmak üzere toplam 613 kişi katledilmiş; 76'sı çocuk olmak üzere 487 kişi ağır yaralanmıştır. Halen 150'si kayıp olan 1.275 Azerbaycan Türkü esir alınarak korkunç işkencelere maruz tutulmuştur³. Hocalı Katliamı, Karabağ Savaşı'nın yaşandığı bölgelerde büyük bir korku ve endişeye sebep olmuş, Azeri Türkleri kısa sürede Karabağ ve çevresindeki yerleşim yerlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Ermeni Birlikleri Hocalı'yı ele geçirdikten sonra Azerbaycan'ın Şuşa, Laçın, Kelbecer, Ağdere, Ağdam, Fuzuli, Cebail, Kubatlı, Zengilan ve Horadiz vilayetlerini de ele geçirmiş, 1 milyon Azerbaycan Türkü işgal edilen topraklardan göç etmek zorunda kalmıştır (Kavak, 2014: 7-8). Uluslararası örgütlerin devreye girmesi sonucu Ermenistan ve Azerbaycan arasında 12 Mayıs 1994'te ateşkes antlaşması imzalanmış, ancak Dağlık Karabağ konusundaki uzlaşmazlık bir sonuca vardi- rılamamıştır. Üzerinden 25yıl geçmesine rağmen hukuki olarak Azerbaycan'a ait olan Dağlık Karabağ toprakları Ermenistan işgali altında bulunmaktadır. Bu, Azerbaycan topraklarının yüzde 20'den fazlasının halen işgal altında olduğu anlamına gelmektedir.

Karabağ Savaşı ve Dağlık Karabağ sorunu bağımsızlığın ilk yıllarından itibaren Azerbaycan sinemasında sıkça ele alınan konulardan biri olmuştur. Azerbaycanlı sinemacılar uluslararası hukukun ihlaline, ülke topraklarının işgal edilmesine, insan haklarının yok sayılmasına, Dağlık Karabağ'da ya da ülkenin farklı

² Katliamın yaşandığı tarihte Hocalı, Azerbaycan Silahlı Kuvvetleri'nin koruması altında değildir; savunmasız bir durumda, elinde hafif silahlar olan yaklaşık 150 kişi tarafından korunmaktadır. Zira Gorbaçov'un Temmuz 1990'da çıkardığı bir kanun ile Sovyetler Birliği'nin bütün bölgelerinde av silahları da dâhil olmak üzere tüm silahlar toplatılmıştır.

³ Gayri resmi rakamlara göre katledilen Azerbaycan Türkü'nün sayısı 1.300, yaralı sayısı 1.000'in üzerindedir.

yerlerinde yaşanan olaylara, savaşa, kan ve gözyaşına karşı duyarsız kalmamış, içinde yer aldıkları toplumun karşı karşıya olduğu en önemli siyasi sorunu filmleri aracılığıyla yansıtmaya çalışmışlardır.

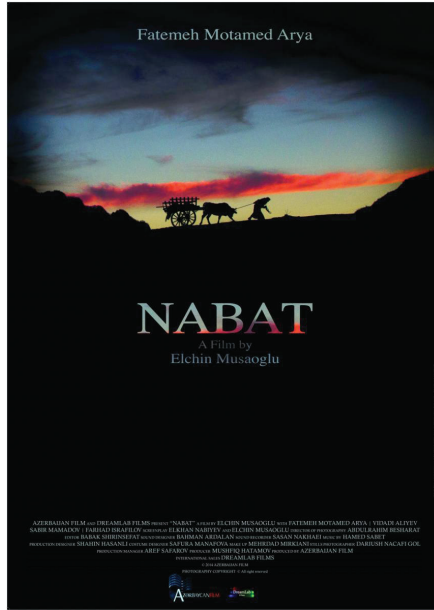
Ermenistan'ın Karabağ topraklarını işgal etmesinden kaynaklanan gergin ortamı, işgalin iç yüzünü, savaşı ve savaş dolayısıyla yaşanan olayları konu edinen çok sayıda film çekilmiştir. Bu doğrultuda çekilen ilk film, SSCB'nin dağılmasından önce Rasim İsmayılov'un 1990 yılında Rusça çektiği "Tele/ Tələ" isimli filmidir (Kırık, 2014: 367). İsmayılov filmde, egemen çevrelerin 1990'lı yıllarda Karabağ'da yaşanan olaylara karşı ihmalkâr ve kayıtsız tavrını eleştirel bir dille yansıtmıştır. Bu filmden sonra Azerbaycan sinemasında çekilen ve Karabağ Savaşı'nı konu alan uzun metraj filmler şunlardır:

Tablo 1

Karabağ Savaşı'nı Konu Alan Uzun Metraj Filmler

Yıl	Filmin Adı	Filmin Orijinal Adı	Filmin Yönetmeni
1993	Çılgık	Haray	Oruc Qurbanov
1993	Feryat	Fəryad	Ceyhun Mirzəyev
1993	Laçın Koridoru	Laçın Dəhlizi	Kuban Uğur İlhan
1995	Ümit	Ümid	Gülbəniz Əzimzadə
1995	Beyaz Atlı Oğlan	Ağ Atlı Oğlan	Ənvər Əbluc
1997	Canavar Yavrusu	Canavar Balası	Mərahim Fərzəlibəyov
1998	Sarı Gelin	Sarı Gəlin	Yavər Rzayev
1998	Aile	Ailə	Rüstəm İbrahimbəyov, Ramiz Həsənoğlu
2004	Arkada Kalmış Gelecek	Arxada Qalmış Gələcək	Rüfət Əsədov
2005	Rehin	Girov	Eldar Quliyev
2006	Yalan	Yalan	Ramiz Əzizbəyli
2007	Geri Döneceğiz	Biz Qayıdacağıq	Elxan Qasımov
2008	Günaydın Meleğim	Günaydın Mələyim	Oktay Mir Kasım
2008	Kale	Qala	Şamil Nəcəfzadə
2010	Bellek	Yaddaş	Vahid Mustafayev
2012	Dolu	Dolu	Elxan Cəfərov
2012	Hoca	Xoca	Vahid Mustafayev
2014	Ben Eve Dönüyorum	Mən Evə Qayıdıram	Samir Kərimoğlu
2014	Nabat	Nabat	Elçin Musaoğlu
2015	Kanlı Ocak	Qanlı Yanvar	Vahid Mustafayev
2015	Eksik Anılar	Yarımqıq Xatirələr	Elxan Cəfərov
2016	Özel Harekâtçı İbad	Xüsusi Təyinatlı İbad	Natiq Novruzov

Karabağ Savaşı'nı ele alan filmlerin bir kısmı savaşı ve savaş ortamında yaşananları doğrudan doğruya yansıtırken bir kısmı da belirli kişiler üzerinden dolaylı olarak ortaya koymaktadır. Genel anlamda değerlendirildiğinde filmlerin birçoğu yaşanmış gerçek olaylara dayandığından ya da tarihi gerçeklere uygun olarak çekildiğinden ideolojik boyutları son derece güçlü niteliklere sahiptir. Karabağ Savaşı'nı konu alan 2014 yapımı Nabat da, bu anlamda öne çıkan filmlerden biridir.

Resim 1. Nabat Filminin Afişi

2. Yöntem

Bu çalışma; Nabat filminin ideolojik arka planın çözümlenmesine ve bu söylemin ifade biçiminin saptanmasına yönelik betimsel bir araştırma olup genel tarama modeli ile hazırlanmış, veri analizleri ise eleştirel söylem çözümleme tekniği ile yapılmıştır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modeli aracılığıyla, nesnenin ya da kişinin doğrudan kendisi incelenebileceği gibi, önceden oluşturulmuş yazılı belge ve istatistikler, resimler, ses ve görüntü kayıtları gibi çeşitli kayıtlara ve alandaki kaynak kişilere başvurularak, elde edilecek dağınık veriler, kişisel gözlemlerle bir sistem içinde bütünleştirilerek yorumlanır (Karasar, 2005: 77).

Tarama modellerinde, araştırmanın ele aldığı ve genellikle doğal çevre içinde oluşan mevcut olay, durum, kişi ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu biçimde tanımlanıp ortaya konulmaya çalışılır. Bu tür araştırmalarda değişkenleri deneysel ve fiziki olarak herhangi bir şekilde değiştirme ya da etkileme çabası gösterilmez. Olayların meydana gelmesini ya da gelmemesini kontrol etme diye bir durum da söz konusu değildir. Gerçekte üzerinde araştırma yapılan olaylar ve davranışlar, bu çalışmalar yapılmasa bile aynı şekilde devam etmektedir (Kaptan, 1998: 59-60).

Bilinmek istenen şey vardır ve önemli olan onu değiştirmeye kalkmadan uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir.

Bu bağlamda, çalışmanın araştırma verilerinin toplanmasında kullanılan genel tarama modeli ile yerli ve yabancı çeşitli kitap, dergi, tez, makale ve internet sitelerinden yararlanılmıştır. Filmle ilgili genel bilgiler, IMDb (Internet Movie Database / İnternet Film Veri Tabanı) internet sitesinden alınmıştır.

Çalışma kapsamında elde edilen verilerin analizi söylem çözümleme yöntemi ile yapılmıştır. Söylem çözümleme yöntemi (discourse analysis) genel hatlarıyla, içerik çözümleme yönteminin tersine frekans (sıklık) araştırmayan, ele alınan eserlerin arka planındaki söylem üzerinde duran bir yöntemdir. Özellikle kitle iletişim araçlarının günümüz toplumunu ciddi boyutta etki altına alması ile giderek yaygınlaşan bir araştırma yöntemidir. Söyleme yaklaşım biçimleri ve kullandıkları yöntemlerle birbirinden ayrılan; Teun A. van Dijk, Ruth Wodak, Jacques Derrida, Jacques Lacan, Norman Fairclough, Ernesto Laclau, Paul-Michel Foucault ve Hans-Georg Gadamer gibi birçok teorisyenin çalışmalarıyla şekillenen söylem çözümleme yöntemleri bulunmaktadır (Zor, 2017: 879).

Teun A. van Dijk'ın geliştirdiği eleştirel söylem çözümlemesi, çoğunlukla medya ürünlerinin incelenmesinde kullanılan ve bu doğrultuda öne çıkan bir veri analiz yöntemidir. Medya ürünlerinin anlaşılma ve yorumlanma süreçlerini ele alır. Van Dijk'ın eleştirel söylem çözümlemesi en genel şekliyle, söylem düzlemindeki makro ve mikro yapılar aracılığıyla yapılmaktadır. Bu çalışmada, makro ve mikro yapıları oluşturan tüm unsurlar genel hatlarıyla ele alınmış Nabat isimli film bu şekilde incelenmiştir. Filmin analiz birimini, Karabağ Savaşı'nı somutlayan unsurlar oluşturmaktadır. Filmde yer alan görüntü ve diyalogların yanı sıra karakterlerin tutum ve davranışları, mekân ve dekorların kullanımı hatta ses ve efektler, Karabağ Savaşı'na yaklaşım çerçevesinde analiz edilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

3.1. Azerbaycan Sinemasında Karabağ Savaşı ve Nabat

Yönetmenliğini Elçin Musaoğlu'nun yaptığı, senaryosunu Elçin Musaoğlu ile Elxan Nəbiyev'in yazdığı ve Fatemeh Motamed-Arya ile Vidadi Aliyev'in rol aldıkları Nabat, 71. Venedik Film Festivali'ndeki ilk gösteriminden sonra onlarca festivalde gösterilmiş, çok sayıda uluslararası ödüle layık görülmüştür. Film, savaşın yıkıcı varlığını hissettirmeye başladığı Dağlık Karabağ'ın bir köyünde yaşayan Nabat isimli yaşlı bir kadının hikâyesini anlatmaktadır. Nabat ve eski bir ormancı olan hasta kocası İskender, köyün dışında bir evde yaşam mücadelesi vermektedir. Biricik oğullarını savaşta kaybeden yaşlı çift, Ağca isimli ineğin sütünü satarak geçinmeye çalışmaktadır. Savaşın gölgesi gittikçe yaklaşınca köy sakinleri yavaş yavaş köyü terk etmeye başlar. Köyün boşaltılması talimatına rağmen savaşta ölen oğlunun mezarını ve köyü terk etmemekte direnen Nabat, köy halkının gidişi sonrasında önce kocasının ölümü, ardından da ineği Ağca'nın kaybolmasıyla yapayalnız kalır. Bundan sonra etrafında dolanıp duran ve yavrularından dolayı köyü terk edemeyen dişi kurt gibi boşaltılmış köyde bir başına hayatta kalmak zorundadır.

Resim 2. Nabat'ın hasta yatağından kalkamayan kocası *İskender*

Elçin Musaoğlu Nabat'ta, savaşın sebep olduğu çok zor koşullar altında yaşam mücadelesi vermek zorunda kalan yaşlı bir kadının melankolik ve trajik resmini gözler önüne sermiştir. Bunu yaparken filmde savaşa ve ölüme görün-

meyecek kadar az yer vermiş buna rağmen her ikisinin etkisinin de tüm film boyunca güçlü bir şekilde hissedilmesini sağlamıştır. Sorunu, didaktik bir bakış açısıyla ele almak ve savaşı silahların, bombaların, çatışmaların, kan ve ölümün gölgesinde sunmak yerine sıradan insanların yaşadığı dram üzerinden dolaylı bir anlatıya başvurarak anlatmıştır. Bu şekilde filmin ortaya koyduğu söylem, seyirci üzerinde çok daha büyük bir etki yarattığı gibi ideolojik olarak da güçlü bir yapı ortaya çıkarmıştır.

Filmin başında çok az yer verilen konuşmalar yarısından sonra tamamen sessizliğe dönüşmüş, bir tek kişi ile yürütülen aksiyon diyalogun olmadığı görüntülerle devam ettirilmiştir. Savaş ve onun yıkıcı etkisi filmde dikkat çekici bir sessizlikle yansıtılmıştır. Sükûnun sesinin, seyircinin yüreğine etkili bir biçimde dokunması hedeflenmiştir. Bu sayede, Nabat'ın savaştan kaynaklanan her şeyi büyük bir sükûnetle karşılaması, karakterden beklenen tepkilerin bizzat seyirci tarafından hissedilip yaşanmasını sağlamıştır.

Filmin temel konusunu Karabağ Savaşı oluşturmalarına rağmen aksiyonun nerede ve ne zaman geçtiğine, savaşın hangi savaşa olduğuna dair hiçbir somut bilgi verilmemiştir. Yalnızca bir sahnede aksiyonun geçtiği köyün adının Çınarlı olduğu belirtilmiş, bunun dışında savaşla bağlantılı olarak yaşanan her şeyin belirsiz kalması tercih edilmiştir. Bu yolla bir anlamda Karabağ Savaşı üzerinden tüm savaşların arka planında yaşanan her şeyin aslında birbirinin aynı olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Böylece de savaşın kendisinden çok insan hayatına yaptıkları üzerinde durulmuş, bütün bunlar tüm savaşların en büyük mağduru olan kadın ve ana üzerinden anlatılmıştır.

Filmde kullanılan her türlü anlatı unsuruyla savaşın yıkıcı ve yok ediciliğine vurgu yapılmıştır. Hâkim olan sessizlik ve sükûnet haline rağmen genel olarak savaşın varlığı ve olumsuz etkileri film boyunca belirgin şekilde hissedilebilmektedir. Savaştan kaynaklanan tehlike ve panik hissi filmin genel atmosferini bir anda değiştirmektedir. En son gidişinden birkaç gün sonra köye tekrar giden Nabat, kelimenin tam anlamıyla köyün bir gecede terk edildiğini fark eder (Andrew, 2016). Çamaşır iplerinde asılı çamaşırlar, masalarda yarım bırakılmış yiyecekler, süt dolu sürahiler, açık kapılar, oyuncaklar, giyecekler ve gündelik yaşama ait her şeyin yerli yerinde öylece bırakılmış olması bu terk edişin ne kadar ani, hızlı ve korku dolu olduğunu göstermektedir.

Resim 3. Köyün boşaltılması karşısında Nabat'ın çaresizliği

Filmde köyün işgal nedeniyle boşaltılması, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin Karabağ Savaşı'ndan kaynaklanan önemli sorunlarından biri olan, “kaçkın (mülteci)” ve “mecburi göçkün (zorunlu göç)” şeklinde ifade edilen “yerlerinden edilmiş kişiler” sorununu da gözler önüne sermektedir. Karabağ Savaşı kapsamında Azerbaycan topraklarının %20'sinin Ermenistan tarafından işgal edilmesi dolayısıyla 1 milyona yakın Azerbaycan Türk'ü yaşadığı toprakları terk etmek zorunda kalmıştır. Karabağ'dan 192.300 kişi, Laçın'dan 59.500 kişi, Şuşa'dan 29.500 kişi, Kelbecer'den 50.500 kişi, Ağdam'dan 158.000 kişi, Fuzuli'den 100.000 kişi, Cebrail'den 51.600 kişi, Kubatlı'dan 30.300 kişi, Zengilan'dan 33.900 kişi olmak üzere toplam 676.100 kişi Ermenistan tarafından işgal edilen topraklarını terk etmek mecburiyetinde bırakılarak zorunlu göçmen durumuna düşürülmüştür (Yeşilot, 2006: 86). Azerbaycan'da yerlerinden edilmiş kişilerin yaklaşık % 90'ı Dağlık Karabağ bölgesi ve çevresindeki yedi bölgedendir. Bunların % 50,4'ü kadın, % 46,6'sı erkektir. Çocuklar nüfusun % 40,8'ini, yaşlılar ise % 10,1'ini oluşturmaktadır (Demirtepe, 2011: 81).

Filmde önce köylülerin köyü terk etmesi, ardından sırasıyla İskender'in ölümü ve inek Ağca'nın kaybolması savaşın Karabağ topraklarında sebep olduğu durumun ve dolayısıyla yerlerinden edilmiş insanlar sorununun sembolik birer ifadesidir. Savaş, Karabağ topraklarında yaşama dair ne varsa birbiri ardına alıp götürmüş geride koskocaman bir yalnızlık ve boşluk bırakmıştır. Bu durum boş köy sokaklarının, yolların, genel olarak çevrenin ve Nabat'ın gösterildiği yukarıdan yapılan genel plan çekimleriyle seyirciye aktarılmıştır. Özellikle İskender'in ölümünden sonra Nabat'ın köye gidiş görüntülerinde bolca vinç (crane) kamera

hareketi kullanılmış, kameranın yavaş bir şekilde yükselerek terk edilmiş köy sokaklarında Nabat'ı bir başına üstten göstermesiyle yalnızlık ve çaresizlik vurgusu yapılmıştır.

Resim 4. Köyün terk edilmişliği

Köylülerin köyü terk etmesinden sonra Nabat'ın köydeki evleri dolaşıp tüm gaz lambalarını yakması bir bakıma köyün terk edilmediğini, savaşa ve yaşanılanlara rağmen Azerbaycan Türklerinin Dağlık Karabağ topraklarında hala var olduğunu, bir süreliğine boşaltılmak zorunda kalınan topraklardan vazgeçilmediğini ve oradaki tüm haklarının her zaman saklı kalacağını vurgulama amacı taşımaktadır. Nabat'ın, bir ritüeli andıran bu davranışı, köyü -sembolik anlamda Dağlık Karabağ topraklarını- canlı tutmaya da topraklara yeniden hayat verme gayreti içermektedir. Köyün terk edilmesinden sonra fotoğraf stüdyosuna gidip oğlu Murat'ın kayıp fotoğrafını arayan Nabat'ın etrafa saçılmış fotoğraflara özlemlerle bakması da aynı doğrultudadır. Birbiri ardına görüntüye giren fotoğraflar aracılığıyla savaşla birlikte kaybolmuş bir dünyayı yakalama ve ele geçirme arzusu ortaya koyulmaktadır.

Nabat bir yönüyle savaşın acılarını en derinden yaşayan, tüm savaşların tek kaybedeni kadınların ve anaların filmidir. Kadınlar savaşta silahla kanla karşılaşmış çatışmayı yaşamasa da babalarını, kardeşlerini, kocalarını, çocuklarını kaybedebiliyorlar. Bu yüzden savaş herkesten alıp götürdüğünün, yok ettiklerinin

daha fazlasını kadınlardan götürüyor. Nabat da en değerli varlığını, biricik oğlunu elinden alan savaşın bir kadın ve anaya yaşattıklarını da bulmak mümkündür. Bir ana olarak ümidi, hayatının manası ve yaşam sevinci kaybolmuş olan Nabat, her şeye rağmen yalnız başına kaldığı zaman dahi çevresine hayat ve canlılık verme gayreti içerisindedir. Köy boşaltıldıktan sonra sık sık köye gitmesi bile bu gayretin bir göstergesidir.

Resim 5. Nabat'ın yalnızlığı

Başarılı görüntü yönetmenliğinin bir ürünü niteliğindeki tabloyu andıran onlarca çekimin yer aldığı filmde görüntüler aracılığıyla bolca simgesel anlatıma başvurulmuştur. Örneğin; köyün terk edilmişliği dalından kopup yerlere düşen cennet elmalarıyla (hurmalarıyla), yere dökülmüş sütle, devrilmiş boş süt sürahileriyle anlatılmış; İskender'in ölümü seyirciye direk gösterilmek yerine Ağca isimli ineğin sütünün kesilmesi, terk edilmişliğin göstergesi niteliğinde pencerenin çarpması, boş süt kovanının devrilmesi gibi farklı simgesel anlatımlarla yansıtılmıştır. Kameranın hareketleri çoğunlukla yavaş ve bilinçli bir şekilde kullanılmıştır. Film boyunca bir göz gibi kullanılan hareketsiz kameranın yaptığı uzun statik çekimlerle anlatıya görsel katkı sağlanmıştır. Sabit çerçevenin aktardığı görüntü, karakteri kısa süreli gösterip daha çok uzama ait bilgiler verecek biçimde ayarlanmıştır. Öyle ki, kamera sık sık hareket halindeki oyuncuyu takip etmek yerine çevreye odaklanıp sonrasında yeniden çerçeve içine giren oyuncuya doğru ilerletilmiştir. Bunun dışında çoğunlukla atmosferi yansıtacak nitelikte uzun süreli genel plan çekimler tercih edilmiş, yakın çekimlere çok az yer verilerek detay çekimlerden özellikle uzak durulmuştur. Bu yolla savaşın insan hayatına ve insanın dünyasına yaptıkları, etkili bir görsellikle yansıtılmıştır. Filmin hemen hemen

tamamında doğal ışığın kullanılması da bir bakıma aynı doğrultuda, seyircinin gözlerinin önünden kayıp giden dünyanın sergilenmesi amacıyla tercih edilmiştir (Andrew, 2016).

4. Sonuç

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra geçmişi uzun yıllara dayanan Dağlık Karabağ sorunu Ermenistan'ın Azerbaycan'a ait Dağlık Karabağ topraklarını işgal etmesiyle farklı bir mecraya taşınmıştır. Bu süreçten sonra üzerinden geçen zamana rağmen herhangi bir çözüme kavuşturulamayan sorun, Azerbaycan sinemasında birçok filme konu olmuştur. Bu doğrultuda çekilen ve yönetmenliğini Elçin Musaoğlu'nun yaptığı *Nabat*, konuyu ele alış biçimiyle dikkat çekici bir örnektir. Savaş ortamını sivil halk üzerinden anlatan film, Dağlık Karabağ'ın işgal edilmesinden kaynaklanan toplumsal ortamı yansıtmakta, işgal sürecinde cephedeki sıcak çatışmalar yerine savaşın arka planına ve savaş dolayısıyla yaşanan olaylara değinmektedir.

Nabat'ın Karabağ Savaşı'nı sunum şekli yer yer muğlak bir yaklaşımla yapılmıştır. Aksiyonun geçtiği coğrafya, zaman ve değinilen savaşla ilgili çok somut bir bilgi verilmemiş, küçük ipuçlarıyla seyircinin anlamasına bırakılmıştır. Bu yolla özde Karabağ Savaşı olmak üzere tüm savaşların yarattığı tahribat ve yaşattıkları bakımından birbirinin aynı olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. O yüzden filmde savaşanlar yerine savaştan etkilenenler üzerinde durulmuş bu noktada da savaşın en büyük mağduru olan kadın/ana özellikle ön plana çıkarılmıştır. Savaşın insanlar üzerindeki yıkıcı ve yok edici etkisi, yaşlı bir ananın tek evladını ondan alarak hayatla bağlarını koparan, umutlarını yok eden korkunç bir tahribat ekseninde sunulmuştur. Savaş, çatışma ya da silah gösterilmeden; savaşın yok ettiği hayatlar, ölüm gösterilmeden; savaşın sebep olduğu acılar ise kan ve gözyaşı gösterilmeden anlatılmıştır. Buna rağmen hem savaşın hem de ölümün varlığı bariz şekilde hissedilmektedir.

Filmde Karabağ Savaşı'nın sunumuyla bağlantılı olarak üzerinde durulan önemli noktalardan biri de zorunlu göçtür. Savaştan ve Azerbaycan topraklarının Ermenistan tarafından işgal edilmesinden dolayı yüz binlerce Azerbaycan Türkünün yaşadığı toprakları terk etmesine, *Nabat*'ın yaşadığı köyün bir gecede boşaltılmasıyla sembolik olarak dikkat çekilmiştir. Bu yönüyle insanların kendilerine ait toprakları terk etme süreci ve bu süreçte yaşadıkları dram etkili bir şekilde yansıtılmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra, savaşın sadece insanları yersiz yurtsuz bırakmasını değil aynı zamanda Karabağ topraklarında yaşama dair ne varsa birbiri ardına alıp götürerek geride koskocaman bir ıssızlık ve boşluk bıraktığı da söylem olarak öne çıkarılmıştır.

Resim 6. Nabat'ın Köyü Canlı Tutma Gayretleri

Bu bağlamda, filmde savaş ve işgal dolayısıyla terk edilmek zorunda kalınan Dağlık Karabağ topraklarından hiçbir şekilde vazgeçilmediği ve bu toprakları canlı tutma, topraklara yeniden hayat verme ereklere de vurgulanmıştır. Nabat'ın, boşaltılan köy evlerini dolaşarak gaz lambalarını yakıp pencere önlerine bırakması ya da fotoğrafçıya etrafa saçılmış halde gösterilen fotoğraflar aracılığıyla savaşın yıkıp yok ettiği dünyaya duyulan özlemin yansıtılması bu düşüncenin bir ifadesi niteliğindedir.

Genel anlamda hüznü ve melankolik bir atmosfere sahip olan Nabat, özellikle savaş, zorunlu göç, ait olma hissi ve analık bağlamında içerdiği sembolik anlatıyla sevgiye ve yaşama dair kararlı bir yaklaşım sergilemektedir.

Kaynakça

Andrew, J. (2016). Elchin Musaoglu: Nabat. *KinoKultura, Issue 52*. Erişim adresi: <http://www.kinokultura.com/2016/52r-nabat.shtml>

Dedeyev, B. (2008)., Karabağ savaşı siyasi hukuki ekonomik analiz. Osman Nuri Aras (Ed.), Dağlık Karabağ sorununun tarihi arka planına bakış (s.15-33) içinde. Bakü: Kafkasya Araştırmaları Enstitüsü Yayınları.

Demirtepe, M. T. (2011). Dağlık Karabağ sorunu dar alanda büyük oyun (Teknik rapor). Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu USAK Raporları 11-07, Ankara: USAK Yayınları.

Gürel, Ş. S. (1992). Karabağ sorunu üzerine bir not. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 47 (1), 181-185.

İşyar, Ö. G. (2004). *Bölgesel ve global güvenlik çıkarları bağlamında Sovyet-Rus dış politikaları ve Karabağ sorunu*, İstanbul: Alfa Yayınları.

Kaptan, Saim (1998). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri, Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.

Karasar, Niyazi (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kavak, Z. H. (2014). 22. yıldönümünde Hocalı katliamı. İstanbul: İHH İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi.

Kırık, A. M. (2014). Toplum ve siyaset ilişkisi bağlamında Azerbaycan sinema tarihi. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11 (41), 357-370.

Nabat. (2018, 10 Şubat). Erişim adresi: https://www.imdb.com/title/tt3977898/?ref_=nm_knf_t1

Yeşilot, O. (2006). Karabağ Savaşı'nın sessiz ve mağdur tanıkları. Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi *Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 85-92.

Zor, L. (2017). Van Dijk'ın eleştirel söylem analizinin sinema filmlerine uygulanması ve Kazakistan sineması'ndan örnek bir film çözümlemesi: Stalin'e hediye. *Akademik Bakış Dergisi*, 61, 877-899.